

Grafiti su vid slanja poruke nastali kao potreba, pre svega mlađe populacije, da na vidljivom i svima dostupnim mestima saopšte svoj doživljaj sveta, života i društva.

Reč grafiti je pozajmljena od italijanske reči "graffito" što znači škrabati, a koren vuče od stare grčke reči "graphein" koja znači pisati. Ovakav vid izražavanja može se pronaći još u vreme stare Grčke. Najpoznatiji grafiti iz antičkog vremena sigurno su oni koje su ostavili uklesane u zidove Apolonovog proročišta u Delifima, sedam mudraca. Hilon iz Sparte, uklesao je iznad ulaza hrama svima dobro znanu maksimu "Upoznaj samog sebe". Kleobul je napisao: "Najbolja je mera", Periandar: "Najlepša stvar na svetu je smirenost", Solon: "Nauči da slušaš i znaćeš da komanduješ", Tales: "Seti se prijatelja", Pitak, poseban kao i obično, tik pred Pitijine noge, uklesao je ne sasvim razumljivu frazu: "Vrati zalihu" a Biant iz Priene: "Većina ljudi je zla".

Savremeni underground pokret, poznat najčešće pod imenom "graffiti", rođen je u Filadelfiji (Pensilvanija) kasnih 60-tih godina. Dve osobe, Cornbread and Cool Earl su pišući imena devojaka po celom gradu želeli da privukli njihovu pažnju. Nemamo potvrde da li su u tome uspeli, ali time je počeo nezaistavljivi razvoj ovog načina izražavanja.

Grafiti su sedamdesetih godina od Filadelfije prešli put do Njujorka, a njihov pojavni oblik bio je jednostavno ispisivanje imena ili obeležavanje teritorije od strane određenih socijalnih grupa, gang-ova gde su ih imena Taki 183, Julio 204, Frank 207 i Joe 136 popularizovali. Taki (Demetrius) je bio zaposlen kao kurir i svoju čestu vožnju metroom je iskoristio za ispisivanje svog imena TAKI 183 (183 je bila ulica u kojoj je stanovao). On se ovoj zabavi posvetio sa velikim fanatizmom i bio je primećen od Njujork Tajmsa koji mu je 1971. godine priredio intervju. Taki je ovu ideju preuzeo od Julia 204, Portorikanca, člana bande "Savage Skulls" (Divlje lobanje), koji nikada nije stekao slavu svog naslednika, svoje ime, nikada nije napisao izvan svoje zajednice. Takođe, kratko je delovao, jer je bio osuđen na zatvor zbog vandalizma. Ostali spomenuti ubrzo su dobili konkurenciju koja je dovela do intenziviranja označavanja, prvo u podzemnim prolazima, zidovima, a kasnije i na zgradama i drugim javnim površinama, i tako su se grafiti proširili prvo po Njujorku i posle po celom svetu.

Prvi graffiti se u Beogradu pojavljuju 1985. kada su momci koji su igrali breakdance osnovali prvu graffiti-ekipu u našoj zemlji, poznatiju kao RCC (Rap City Crew). Ali, tek 90-ih godina, kada tadašnji klinci počinju da crtaju istinska umetnička dela na zidovima novobeogradskog bloka 45, smatra se da naša zemlja dobija svoje predstavnike u ovoj oblasti. Te 1997. godine, osniva se ekipa AGC, koja predstavlja prvu pravu grafiti ekipu, koju su činili: Viet, Jens, Sane, Vandal, ...

Danas, popularnost grafita raste, i oni postaju moderan oblik umetnosti, deo Street art-a (Ulične umetnosti), svojevrsna galerija na otvorenom. Svim grafitima, bilo da se nalaze na zidu, instalaciji, bilo kojem drugom materijalu, zajedničko je to da mora da nosi poruku i da iza svake

poruke, pa i najobičnijeg *tag-a* mora postojati ideja. Bilo da se govori o najjednostavnijem TAG-u koji predstavlja stilizovani potpis, ili BOMBA grafitu u dve boje koji se radi brzo, najčešće na zabranjenim mestima ili o PIECE, grafitu koji sadrži prelaze boja, efekte, slike, oni se dele i po tipu, mestu, jeziku, simbolu poruke i društvenim posledicama koje mogu izazvati određeni graffiti.

Pisanje grafita predstavlja način i slobodu razmišljanje esteta, pa su u saglasju sa lokalnim zajednicama za grafite predviđene posebne površine i organizovane su i takmičenja. Oni su društveno valorizovani kao "umetnost" prskanja i kao deo avangardne umetnosti. Ali, vrlo često graffiti predstavljaju vidljiv oblik destruktivnosti i vandalizma. Veliki deo grafita je usmeren na oštećenja materijala, kulturne i verske vrednosti i ima jasni rušilački karakter. Ali, ovoga puta pokazujemo fotografije lica, a ne naličje ove urbane kaligrafije.

[Više slika grafita u Novom Sadu, možete pogledati o v d e.](#)

—
—